

Darcsi Karolina

A 2014-es ukrajnai választások és a kárpátaljai magyarság

A 2014-es év Ukrajna számára „hibrid háborút”, területi veszteséget, gazdasági mélyrepülést és számos emberáldozatot hozott. A meglehetősen nehéz és instabil körülmények között két előrehozott választást is tartottak. Májusban került sor az előrehozott elnökválasztásra, októberben pedig előrehozott parlamenti választásokat rendeztek. A tanulmányban a 2014-es ukrajnai elnökválasztás és a parlamenti választások előzményei és eredményei kerülnek ismertetésre, külön hangsúlyt fektetve a kárpátaljai magyarság helyzetére és szereplésére.

Ukrán elnökválasztás 2014

Előzmények, jelöltek

Az ukrán parlament 2014. február 22-i ülésén határozott arról, hogy megfosztja tisztségétől Viktor Janukovics államfőt és kiírta 2014. május 25-re az előrehozott elnökválasztást. A Központi Választási Bizottság (CVK) adatai szerint 23 jelölt indult Ukrajna elnöki posztjáért, tizenhatan függetlenként, heten pedig pártok színeiben. Miután ketten visszaléptek a jelöléstől, 21 elnökjelölt maradt versenyben. A jelöltek között egyaránt voltak korábbi közhivatalokat, kormányzati pozíciót betöltött személyek, politikusok és a közélet számára kevésbé ismert új szereplők is. A népszerűségi listát Petro Porosenko vezette, a nyugat-barát üzletember-politikus Viktor Juscsenko elnöksége alatt a nemzetbiztonsági és védelmi tanács vezetője volt, majd rövid ideig külügyminiszeri posztot töltötte be. Janukovics elnöksége alatt, Azarov első kormányában néhány hónapig gazdasági miniszterként tevékenykedett, aktív szerepet

játszott a 2013 novemberében kirobbant kijevi hatalomellenes tüntetés-sorozatban. A legesélyesebb jelöltnek tartott Porosenko a Vitalij Klicsko vezette Udar párt támogatását is élvezte. A Batyktivcsina saját vezetőjét, Julija Timosenko volt kormányfőt indította, a Szvoboda párt Oleh Tyahnibok pártelnököt, a radikálisok Oleg Ljaskot és a Kommunista Párt is saját vezetőjét, Petro Szimonenkót jelölte az államfői posztra. A korábbi kormányzathoz köthető elnökjelöltek között volt Szerhij Tihipko és Jurij Bojko, Mikola Azarov leköszönt miniszterelnök kormányának miniszterelnök-helyettesei, Renat Kuzmin volt helyettes főügyész és Mihajlo Dobkin, Harkiv megye korábbi kormányzója. Jelöltette magát az elnöki tisztségre Dmitro Jaros, a radikális Jobboldali Szektor vezetője is.

1. táblázat. A 2014-es ukrainai elnökválasztáson induló jelöltek listája

Olga Bohomolec	független
Jurij Bojko	független
Andrij Hrinenko	független
Anatolij Hricenko	Társadalmi Pozíció
Mihajlo Dobkin	Régiók Pártja, független
Olekszandr Klimentko	Ukrán Népi Párt
Valerij Konovaljuk	független
Natalja Korolivscka	független
Renat Kuzmin	független
Vaszil Kujbida	RUH
Oleg Ljasko	Radikális Pártja
Mikola Malomuzs	független
Petro Porosenko	független
Vadim Rabinovics	független
Volodimir Szaranov	független
Petro Szimonenko	Ukraina Kommunista Pártja
Julija Timosenko	Batyktivcsina
Szerhij Tihipko	független (RP-tag)
Oleh Tyahnibok	Szvoboda
Oleg Carjov	független (RP-tag)
Vaszil Cusko	független
Zorjan Skirjak	független
Dmitro Jaros	független (Jobboldali Szektor)

Választási programok, kampánytémák

Valamennyi elnökjelölt programjában három fontos elem jelent meg hangsúlyosan: az egyik a békének és Ukrajna területi integritásának kérdése, a másik az ország helyzetének stabilizálásához szükséges hatalmi és/vagy területi átrendezésére vonatkozó tervek, a harmadik a gazdasági és társadalmi stabilitást előirányzó és a korrupció megszüntetését célzó intézkedések. Annak ellenére, hogy az Ukrajnában kialakult konfliktushelyzet erős kisebbségi vonatkozással bír az országban élő nemzetiségek helyzetének kérdése sem volt mérvadó kampánytéma, viszont 2010-hez képest jóval több elnökjelölt programjában megjelent (korábban mindössze egy jelöltnek voltak ígéretei a kisebbségek felé). A 23 jelölt közül mindössze hatan foglalkoztak választási programjukban a nemzetiségek kérdésével. A kisebbségi kérdés központi témája a jelentős vitát kiváltott nyelvtörvény, nyelvhasználat kérdését érintették és többnyire az országban élő orosz nemzetiségűek vonatkozásában fogalmazódtak meg, az országban élő valamennyi kisebbséget mindössze négyen vették számításba.

A nemzeti kisebbségek számára mind a jogérvényesülés területén, mind a hatalmi átrendeződés szempontjából a legszélesebb jogköröket Petro Porosenko ígérte. Az elnökjelölt programjában külön kihangsúlyozta valamennyi nemzeti kisebbség jogainak feltétlen betartását. A nyelvhasználat tekintetében az országban élő nemzetiségeknek szabad anyanyelvhasználatot és nyelvfejlődést ígért. Programjában külön kiemelésre kerültek a krimi tatárok. A korábbi hatalomhoz köthető régiós (RP) jelöltek mindegyikénél megjelent a nyelvhasználat kérdése, köreikben 2010-hez hasonlóan továbbra is kampánytémaként szerepelt a nyelvkérdés. Szerhij Tihipko valamennyi kisebbséggel számolt, programjában egy rövid bekezdést szánt a nemzetiségeknek: alkotmányosan szerette volna rögzíteni az orosz nyelv második államnyelvként való elismerését, valamint a közigazgatási reform keretében széleskörű kulturális és gazdasági autonómiát ígért a régióknak. Mihajlo Dobkin programjában szintén az orosz nyelvre helyezte a hangsúlyt, a nemzeti kisebbségek számára jogérvényesülést valamint kulturális nyelvi fejlődést ígért, törvényi szinten szerette volna rögzíteni az orosz nyelv jogait Ukrajnában. Oleg Carjov általános jogegyenlőséget ígért az országban élő valamennyi nemzeti-

ség számára, és a diszkrimináció tilalmát hirdette. Konkrét tervei erre vonatkozóan azonban választási programjában nem voltak. Jurij Bojko (RP), Petro Szimonenko (UKP) és Valerij Konovaljuk szintén a kétnyelvűség bevezetését ígérték, elképzeléseik csak az orosz nyelvhasználatra és az orosz kisebbségre vonatkoztak. Ide lehet sorolni még Vaszil Kujbidát (RUH) is, aki a kisebbségi nyelvi jogok fejlődését, a kultúra, a hagyományok és a nemzeti kisebbségek fejlődésének garantálását ígérte. Vaszil Cusko független jelölt szintén megemlíthető, aki a nyelvi-, kulturális kérdéseket a régiók hatáskörébe utalta volna. Timosenkonak nem volt a kisebbségekre vonatkozó programja, a szélsőséges Tyahnibok pedig az ukrán nyelv kizárólagosságát hangsúlyozta és a ruszifikáció megszüntetését fogalmazta meg célként. A kisebbségekre nézve legnacionalistább beállítottságú választási programmal az Ukrán Népi Párt jelöltje, Olekszandr Klimenko rendelkezett, aki kizárólag az ukránságra építve erős nemzetállam megteremtését hirdette.

Eredmények

A választások eredményei igazolták a közvélemény-kutatásokban előre jelzetteket. A május 25-én tartott ukrain elnökválasztáson Petro Porosenko fölényes győzelmet aratott. Az Udar által is támogatott Porosenko a választások első fordulójában megszerezte a szavazatok több mint felét (54,7%), így nem volt szükség második fordulóra. A Központi Választási Bizottság adatai szerint a szavazásra jogosultak több mint 50%-a vett részt a voksoláson. Porosenko valamennyi ukrain megyében nagy fölényrel nyert. Legnagyobb támogatottsága a nyugat-ukrain régiókban volt: Lemberg megyében (69,88%), Vinnycia megyében (67,33%), Ivano-Frankivszk megyében (65,13%), valamint Kárpátalján (62,2%). Második helyen végzett Julija Timosenko 12,8%-al, harmadik lett a radikális Ljasko 8,3%-al.

A nemzetközi megfigyelők által is elismert 2014-es elnökválasztás volt az eddigi ukrain választások közül az egyik legtisztább, legdemokratikusabb. Az ország területén minimális mennyiségű szabálysértés mellett zajlott a voksolás. Ugyanakkor két kelet-ukrain megyében, Luhanszkban és Donyeckben a saját köztársaságot kikiáltó szakadárok

több településen megakadályozták a választás lebonyolítását. A keleti megyékben élő lakosság mintegy húsz százaléka tudott csak szavazati jogával élni. A Krím-félszigeten nem tudták megrendezni a voksolást. Ukrajna újonnan megválasztott elnökét 2014. június 7-én iktatták be. Elemzők úgy vélték, hogy a rendkívül nehéz helyzetben megrendezett választás eredménye fordulópontot hozott az országnak a válságból való kilábalásban.

A kárpátaljai magyarság és az elnökválasztás

A magyar lakosság körében is Petro Porosenko volt a legnépszerűbb elnökjelölt. Támogatottsága a magyarok körében annak volt köszönhető, hogy ő volt az egyetlen elnökjelölt, aki „tárgyalt” a magyarokkal. Porosenko felvállalta a magyarság problémáit és választási szerződést kötött a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetséggel (KMKSZ). Az Ungváron, május 1-én aláírt megállapodásban az elnökjelölt vállalta, hogy Ukrajna elnökévé választása esetén Kárpátalján biztosítani fogja a magyarok számára az európai normákhoz igazított nyelvi jogokat, megfelelő feltételeket teremtenek a magyar nyelvű oktatási rendszer fejlődéséhez valamint a tervezett közigazgatási reform során figyelembe veszik az egy tömbben élő magyar közösség érdekeit és elősegítik a magyarok parlamenti képviselőiségét. Az elnökjelölt arra is ígéretet tett, hogy Ukrajna elnökeként előmozdítja majd a kárpátaljai egyházaktól elkobzott vagyon visszaszolgáltatását és a sztálini lágerekbe elhurcolt férfiak hivatalos rehabilitációját. Az Ukrainai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) nem támogatta egyik elnökjelöltet sem.

Kárpátalján összesen hat választási körzetet alakítottak ki, a választásra jogosultak 805 szavazókörben adhatták le voksukat. A megyében élő szavazók valamivel több, mint 52 százaléka ment el voksolni. A legaktívabbnak az ungváriak bizonyultak (65%), valamint a Nagyberznai (65%) és a Volóci járás (64%) lakói. Porosenko Kárpátalján a szavazatok megközelítőleg 70 százalékát szerezte meg, őt követte Julija Timosenko a voksok 13,12 százalékával, majd Ljasko (7,61%) és Hricenko (4,05%) következtek. A tömbben élő magyarság a 69-es számú Ungvár központú, a 70-es számú Munkács központú és a 74-es számú

Beregszász központú választási körzetekhez tartozott. A megyében kialakított körzetek közül a 74-es számú Beregszász központú körzetben érte el a legnagyobb támogatottságot Porosenko. A Beregszászi és Nagyszőlősi járást magába foglaló körzetben az elnökjelölt 44526 szavazatot szerzett, ami 66,84%-ot tesz ki. A Beregszász központú választókörzethez tartozott a kárpátaljai magyar települések jelentős része, melyekben az elnökjelölt támogatottsága meghaladta a megyében és a körzetben elért eredményeket. A magyar falvakban az elnökjelölt támogatottsága átlagosan 72-73%-os volt. A körzethez tartozó magyarlakta településeken, Beregszász és Nagyszőlős városát nem számítva Porosenko 20395 szavazatot kapott, ami a leadott érvényes szavazatok 72%-át tette ki. A rekordot a Beregszászi járásban található Gut községben érte el, ahol a választópolgárok 95%-a adta Porosenkora voksát, de ide lehet sorolni Mezőgecsét (83%), Kispapit és Csonkapapit (88%) vagy Mezővárit (80%), ahol szintén kimagasló arányban támogatták a jelöltet az urnákhoz járuló magyarok. Beregszász városában Porosenko a szavazatok 71,63%-át szerezte meg, második lett Timosenko (5,8%), harmadik Tihipko (4,24%), negyedik Ljasko (3,96%), ötödik Hricenko (3,58%), a többi jelölt ennél alacsonyabb eredményt ért el. A városban a részvételi arány 42% volt.

A 70-es számú Munkács központú körzetben a magyar településeken szintén meghaladta az elnökjelölt támogatottsága a körzetben elért eredményeket. A 70-es körzetben Porosenko 61,5%-ot ért el, a körzethez tartozó magyar falfalvakban (Dercen, Fornos, Szernye, Barkaszó, Csongor, Izsnyéte összesített adatai szerint) a választók 70,2%-a szavazott neki bizalmat.

A körzetek közül a legalacsonyabb mutató a 69-es számú Ungvár központú körzetben volt, de itt is elérte az 56,9%-ot. A körzethez tartoztak az Ungvári járás magyarlakta települései. Az eredmények itt is a többi körzethez hasonlóan alakultak, az elnökjelölt 72% körüli támogatottságot kapott a magyarok körében.

A magyar településeken a megyei átlaghoz képest alacsonyabb volt részvétel, ami elsősorban azzal magyarázható, hogy a választásokat megelőző napon olyan rémhírekkel próbálták a Beregszászi és a Nagyszőlősi járásban elriasztani a magyar nemzetiségű választókat elnökvá-

lasztáson való részvételtől, mely szerint a hadköteles magyar választókat a szavazóhelyiségekből egyenesen a hadseregbe viszik. Az álhírek jelentős aggodalmat váltottak ki a magyar lakosság körében, és sokan nem mertek elmenni szavazni. A legalacsonyabb részvétel a Nagyszőlősi járási Nagypaládon volt, ahol a választásra jogosultak mindössze 14%-a élt szavazati jogával.

Parlamenti választások 2014

Előzmények

Az előzetes várakozásoknak megfelelően, a kihívást jelentő biztonsági és politikai körülmények dacára, az elnökválasztást követően nem sokkal előrehozott parlamenti választásokat tartottak az országban. Ukrajna elnökének rendelete alapján a Központi Választási Bizottság (CVK) augusztus végén kiírta az előre hozott parlamenti választásokat 2014. október 26-ra. A választásokat megelőzően történtek kísérletek a választási rendszer megváltoztatására, de az elnöknek nem sikerült keresztülvinni a parlamenten javaslatát, így maradtak a 2012-ben alkalmazott vegyes választási rendszerrel, mely szerint a 450 fős ukrán parlament, azaz a Legfelsőbb Tanács (Verhovna Rada) képviselőinek felét egyéni körzetekben, 225 mandátumot pedig a pártok listáira leadott szavazatok alapján osztottak ki.

Az országos közvélemény-kutatások jelentős fölényt jósoltak Petro Porosenko Blokkjának (BPP), a felmérések alapján második befutónak számított Oleh Ljasko Radikális Pártja, harmadik helyen Julja Timosenko szerepelt.

Előzmények magyar szempontból

Ukrajnában a nemzeti kisebbségek számára a parlamenti képviselet törvényileg nem biztosított, a 450 fős törvényhozásba való bekerülésük esélyeit nagyban meghatározza az éppen érvényben lévő választási rendszer és az azt szabályozó törvény. A választási rendszeren eszközölt módosítások az

ország függetlenné válása óta kihatással voltak az országban élő nemzeti-ségek – köztük a magyarok – érdekérvényesítő esélyeire is.

A egyes választási rendszer alkalmazására már korábban is volt példa. A nemzeti kisebbségekre nézve a egyes rendszer lehetőségei kedvezőek lehetnek, amennyiben a választási körzetek kialakításakor figyelembe veszik az etnikai viszonyokat. Kárpátalja tekintetében az 1998-as¹ és 2002-es² választások során a magyar többségű körzet kialakításával a kárpátaljai magyarság számára lehetőség nyílt a parlamenti jelenlétet biztosítani, hisz a magyar jelöltek a körzetben eséllyel indulhattak. 2012-ben³ azonban már nem adtak erre lehetőséget, ugyanis a régi/új egyes rendszerre vonatkozó választási törvény nem írta elő az etnikai körzetek kialakítását. Kárpátalján hat egyéni választási körzetet alakítottak ki, amelyben a tömbben élő magyar lakosság három különböző körzetbe került, mindegyikben kisebbséget alkotva. A kialakított körzetekkel minimálisra csökkentették a magyarok esélyeit és ellehetlenítették a közösség számára, hogy saját képviselőt tudjon bejuttatni a

¹ Закон України „Про вибори народних депутатів України”, Верховна Рада України; Закон від 24.09.1997 № 541/97-ВР – Az 1998-as választásokra a választási törvénybe bekerült az a tétel, mely szerint a körzethatárok kialakítása során figyelembe kell venni az etnikai határokat. Az 1998-as választások alkalmával Kárpátalján öt egyéni körzetet hoztak létre, köztük a 72. számú Ungvártól Aknaszlatináig húzódó egyéni választókörzetet, ahol a magyar nemzetiségű választópolgárok aránya 50%-ot tett ki.

² A 2002-es választásokra ismét módosították a választási törvényt. A nemzeti kisebbségekre nézve negatívan hatott, hogy a módosítás során kikerült a törvényből az a tétel, mely az etnikai választási körzetek kialakítását korábban előírta. Kárpátalján hat egyéni körzetet alakítottak ki. A kialakított körzetek között továbbra is a 72. számú egyéni körzet foglalta magába a legtöbb magyar szavazót, azonban a választókerületről nyolc, főképp magyarlakta települést csatoltak le, ami a körzet magyarságát mintegy 10 000 fővel csökkentette. A szavazókörzetről leválasztott többségében magyarlakta települések helyett nagyobb lélekszámú ukrán településeket csatoltak a körzethez, ami az ukránok és magyarok arányát tovább rontotta.

³ A 68. számú, Ungvár központú választókörzethez került megközelítőleg 25,6 ezer magyar szavazó, a körzetben a magyarság részaránya mindössze 16,1%-ot tett ki. A 69. számú, Munkács központú választókörzetbe került megközelítőleg 28,5 ezer magyar, arányuk a körzetben csupán 17,8%-ot tett ki. A 73. számú, Nagyszőlős központú körzetben a magyarok részaránya mindössze 33,6%. Az összesen 147 026 szavazót magába foglaló 73. körzetben 49418-ra becsülhető a magyar szavazók száma. A 70-es, 71-es és 72-es körzetekben a magyar szavazók aránya elenyésző, nem éri el a 6-8%-ot.

törvényhozásba. A választókerületek kialakítása során alkalmazott gerrymandering a hivatalban lévőknek, a Janukovics vezette Régiók Pártja jelöltjeinek és a helyi oligarcháknak kedvezett.

A választásokat megelőzően a KMKSZ még 2014. augusztus 7-én kérelemmel fordult a CVK-hoz és annak elnökéhez, melyben kérte a kompakt módon elhelyezkedő nemzetiségi közösség érdekeinek megfelelő választási körzet kialakítását. A hivatalos szervhez benyújtott beadványhoz csatolva volt a szövetség által kidolgozott lehetséges nemzetiségi körzet sematikus térképe, településeinek listája, lakosságának nemzetiségi összetételére és lélekszámára vonatkozó adatokkal. A CVK 2014. augusztus 27-én jelölte ki a parlamenti választások egyéni választókörzeteinek határait. A testület döntése alapján – kisebb módosításokat leszámítva – teljes egészében maradtak a 2012-ben kialakított körzetek. Az ígéretekkel és a várakozásokkal ellentétben nem lett magyar választási körzet létrehozva. A KMKSZ kérelmét a testület figyelmen kívül hagyta és nem változtatott a kárpátaljai tömbmagyarságot több körzetre felosztó, magyar képviselő parlamentbe juttatását ellehetetlenítő 2012-ben létrehozott körzethatárokon. Az eset azért is érdekes, mert a választási törvénybe 2012-ben bekerült egy módosítás, mely ismét előírja az etnikai szempontok figyelembevételét a körzetesítés során. A törvény egyértelmű tételek tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a választási körzetek kialakítása során figyelembe kellene venni az etnikai határokat. A III. fejezet 18. cikkelye kimondja: *„Az egymandátumos körzetek határait a közigazgatási-területi egység határainak, a territoriális közösség érdekeinek és a nemzeti kisebbségek adott területen való letelepedésének figyelembe vételével határozzák meg. Azoknak a közigazgatási-területi egységeknek, amelyek területén egyes nemzeti kisebbségek kompakt módon élnek és amelyek határosak egymással, egy választókörzetbe kell kerülniük.”*⁴ Az etnikai arányosság elve tehát be lett építve a választási törvénybe, de mégsem akarták alkalmazni, ezt bizonyítja a magyar lakosság különböző körzetekbe való ismételt felosztása. A KMKSZ jogi úton tiltakozott az ukrán CVK döntése ellen. 2014.

⁴ Закон України „Про вибори народних депутатів України”, Верховна Рада України; Закон від 17.11.2011 № 4061-VI. Letöltés helye: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>; letöltés ideje: 2015.01.24.

szeptember 1-jén a KMKSZ a törvények által nyújtotta lehetőségekkel élve panaszt nyújtott be a CVK döntése ellen. A CVK-hoz és a Kijevi Fellebbviteli Adminisztrációs Bírósághoz eljuttatott dokumentumcsomagban arra kérte az illetékeseket, hogy vizsgálják felül a testület azon döntését, mely a Kárpátalján kialakított körzetekre vonatkozik, és a törvényeknek megfelelően jelöljenek ki új körzethatárokat. A jogsértés kapcsán a KMKSZ Elnöksége szeptember 1-jén nyilatkozatot fogadott el, melyet megküldött az EBESZ-nek, az Európai Parlamentnek, illetve az ENSZ kisebbségekkel foglalkozó bizottságának is. A nyilatkozatban foglaltak alapján a CVK döntése a parlamenti választásokról szóló törvény III./18/2/3. cikkelyének durva megsértése, mely a nemzetiségi kisebbségek jogainak lábbal tiprását, a kisebbséghez tartozók másodrendű állampolgárokká történő degradálását jelenti. A nyilatkozat szerint az európai demokratikus jogállamiság megteremtésének alapfeltétele, hogy ne csak papíron legyenek lefektetve a kisebbségek védelmét és megmaradását elősegítő jogok, hanem a gyakorlatban is alkalmazzák azokat.⁵

A KMKSZ nyilatkozatára azonnal reagált az EBESZ, a magyar körzet szabotálását elfogadhatatlannak tartva az ukrán illetékesekhez fordult, és kérte a magyar választási körzet mielőbbi létrehozását. Ugyanígy tett a Fidesz–KDNP európai parlamenti képviselőcsoportja, mely sajtóközleményében határozottan elítélte az ukrán Központi Választási Bizottság döntését és felszólította a testületet, hogy a hatályos kisebbségi és választási törvények betartásával olyan választókerületeket alakítson ki Kárpátalján, melyben a tömbmagyarság egy parlamenti körzetet alkot. A magyar körzet létrehozását kérelmezte Valerij Luncsenko is. A Kárpátaljai Megyei Állami Adminisztráció elnöke folyamodványt juttatott el Ukrajna elnökéhez és a Központi Választási Bizottsághoz, melyben a megye kormányzójaként kérte, hogy választói jogaik érvényesítése tekintetében vegyék figyelembe Kárpátalja nemzeti kisebbségeinek érdekeit és a megye Beregszászi és Nagyszőlősi járásaiban tömbben élő magyarokat egy választókerületbe rendezzék. Az ügy mellé állt Gajdos

⁵ A KMKSZ nyilatkozata az ukrán parlamenti választások kapcsán. 2014. szeptember 1. Letöltés helye: <http://www.karpataljalap.net/?q=2014/09/01/kmksz-nyilatkozata-az-ukrajnai-parlament-ivalasztasok-kapcsan>; letöltés ideje: 2014.01.28.

István is, az UMDSZ leköszönt elnöke, az ukrán parlament akkori képviselője, aki szintén szorgalmazta a CVK elnökénél, hogy a hatályos választási törvény előírásait betartva Kárpátalján Beregszász központtal hozzanak létre magyar többségű választókerületet.

A kérelmek benyújtása ellenére nem lett magyar többségű körzet létrehozva. A CVK-hoz és a Kijevi Fellebbviteli Adminisztrációs Bírósághoz benyújtott óvást mindkét testület formai okokra hivatkozva lesöpörte az asztalról, érdemben nem is tárgyalták azt. A KMKSZ, miután minden lehetséges jogi eszközt kihasználta, melyre az ország törvényei lehetőséget adnak, jogorvoslatért a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságához fordult.

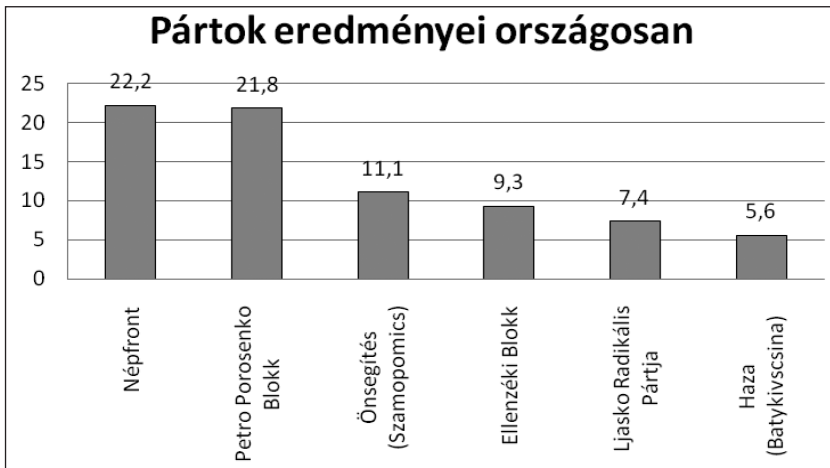
Választási körzet hiányában csak a listás hely biztosíthatta a kárpátaljai magyarságnak, hogy képviselőt küldhessen a parlamentbe. A nagy sajtóvisszhangot kiváltó eset után az ukrán elnök nevével jelzett Petro Porosenko Blokkja párt a parlamenti mandátumra esélyes 62. helyet ajánlotta fel a KMKSZ elnökének parlamenti választási listáján. A felajánlott listás hely elfogadásáról a szövetség rendkívüli választmányi ülése döntött. A másik magyar szervezet, az UMDSZ nem támogatta egyetlen jelöltet vagy pártot sem, a szövetség korábban lemondott elnöke, Gajdos István, korábbi RP-s majd független parlamenti képviselő, nem indult az októberi választásokon.

Eredmények

Az Európa-párti erők győzelmét eredményezte az előre hozott parlamenti választás. Az október 26-án megrendezett voksoláson az ország lakosságának 52,4%-a járult az urnákhoz. A pártlistás eredmények alapján a választásokon induló 29 pártból hatnak sikerült átlépni a bekerüléshez szükséges 5%-os küszöböt. A pártlistákra leadott voksok alapján első helyen szerepelt az Arszenyij Jacenyuk vezette Népi Front (Narodnij Front) 22,14%-kal, közvetlenül mögötte a Petro Porosenko Blokk 21,82%-kal, harmadik helyen az Andrij Szadovij lembergi (Ivivi) polgármester vezette Önsegítés (Szamopomics) nevű párt (10,97%), negyedik a Jurij Bojko vezette egykori Régiók Pártjából szerveződött Ellenzéki Blokk (Opozicijnij Blokk) (9,43%), ötödik lett Oleh Ljasko Radikális

Pártja (7,44%), hatodik Julija Timosenko Haza (Batykivscsina) Pártja (5,68%). Az egyéni körzetek eredményei azonban némileg változtattak a sorrenden. A megszerzett mandátumok alapján a választások győztese a Petro Porosenko Blokk (BPP) lett, ők rendelkeznek a legtöbb képviselővel. Az Udarral közösen létrehozott BPP 132 parlamenti mandátumra tett szert: 69 képviselőjük egyéni körzetekből, 63 pedig pártlistáról került be. A második helyen végzett a Népi Front, Jacenyuk pártjának 83 parlamenti képviselője lett: 64 helyet szerzett listán és 18 képviselőjük került be egyéniből. Az Önsegítés (Számopomics) 33 honatyát adott (32 listáról, 1 egyéniből), az Ellenzéki Blokk (Opozicijnij Blokk) 29 képviselői helyet tudhat magáénak (27 listáról, 2 egyéniből), Ljasko Radikális Pártjának 22 képviselője lett, mindegyik listáról, Timosenko pártja pedig 19 képviselővel (17 listáról, 2 egyéniben) került be a Legfelsőbb Tanácsba. További 58 képviselő egyéni körzetekből került be, egyéniben szereztek mandátumot például a Baloga testvérek, néhány szélsőséges Szvobodás és a Jobboldali Szektor vezetője, Dmitro Jaros is. Huszonhét egyéni körzetben nem sikerült megrendezni a választásokat.⁶

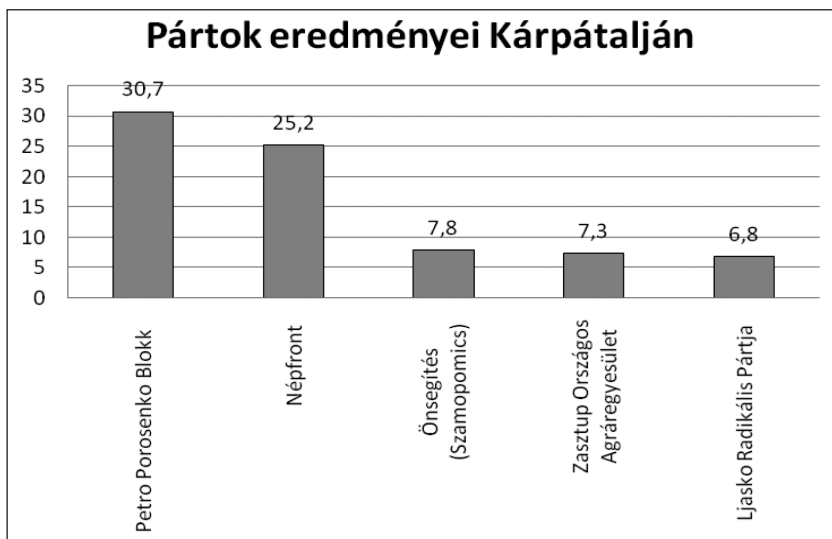
1. ábra. A pártok eredményei országosan

⁶ Központi Választási Bizottság hivatalos weboldala. Letöltés helye: http://www.cvk.gov.ua/vnd_2014/; letöltés ideje: 2014.01.28.

Kárpátalján az országosnál alacsonyabb volt a szavazókedv, a választás során a régióban nyilvántartott választópolgárok 44,67%-a élt szavazati jogával. A megyében összesen hat választási körzetet alakítottak ki, a tömbben élő magyarság a 68. számú Ungvár központú, a 69. számú Munkács központú és a 73. számú Nagyszőlős központú körzetekhez tartozott. A legnagyobb aktivitás az Ungvár központú 68. számú választókörzetben volt (61%), a Munkács központú 69. számú körzetben 44%, a 73. számú Nagyszőlős központú és a 70. számú Szolyva központú körzetekben 37,6%-os és 37,9%-os részvételt regisztráltak, a legalacsonyabb aktivitás a 72. számú Técső központú választókörzetben (32,7%) volt. A pártlistás eredmények alapján a megyében a Petro Porosenko Blokk nyerte a választásokat, a BPP a szavazatok 30,7%-át gyűjtötte be, második lett a Népi Front (25,2%), harmadik az Önsegítés (7,8%), negyedik a Zasztup Országos Agrár Egyesület (7,3%), ötödik pedig Ljasko Radikális Pártja (6,8%).

2. ábra. A pártok eredményei Kárpátalján

A Petro Porosenko Blokk támogatottsága a magyar falvakban volt a legnagyobb. A magyar településeken élő lakosság 42%-a adta voksát az elnök nevét viselő pártszövetségre, vélhetően azért, mert listájának

62. helyén szerepelt Brenzovics László, a KMKSZ elnöke, aki így beke-reült az ukrán törvényhozásba.

Az egyéni körzetek tekintetében Kárpátalján az előzetes közvéle-mény-kutatások előrejelzéseinek megfelelően a Baloga testvérek nyerték meg a körzetek jelentős többségét. A 69. számú Munkács központú kör-zetben első helyen végzett Viktor Baloga 61,9%-kal, a 71. számú Huszt központú körzetben Pavlo Baloga nyert 44,6%-kal, a 73. Nagyszőlős központú körzetben Ivan Baloga lett az első 44,8%-kal. Szintén Balo-gák jelöltje volt a 70. számú Szolyva központú körzet győztese Mihajlo Lanyo, aki a szavazatok 38,7%-át gyűjtötte be és a 72. számú Técső köz-pontú választási körzet győztese, Vaszil Petyovka (68%). A megyében található egyéni körzetek közül a legnagyobb küzdelem a 68. Ungvár központú körzetben alakult ki, a megmérettetésből győztesen a BPP által támogatott Robert Horvat került ki, aki 21,5%-kal maga mögött hagyta legfontosabb választási ellenfelét, a körzet korábbi képviselőjét, az egykori PR-s Vaszil Kovacsot.

Záró gondolatok

A 2013 novemberében kezdődő tömegdemonstrációk és a kijevi Majda-non történt események alapjaiban változtatták meg Ukrajna helyzetét. A másfél éve zajló háborús konfliktus egyre súlyosabb humanitárius, gazdasági válságba sodorja az országot. Az Oroszország általi agresszív terjeszkedés nem csak Ukrajnára jelent veszélyt, de súlyos biztonsági fenyegetést jelent az egész térségre nézve. A 2014-es előrehozott ukraj-nai választások nem hoztak megoldást a kialakult helyzetre. Ukrajna nemzetközi segítség nélkül nyilvánvalóan nem fogja tudni megoldani problémáit. A nemzetiségi kérdés európai módon történő rendezése elengedhetetlen a soknemzetiségű Ukrajna stabilitása szempontjából, remélhetőleg a kisebbségek között a magyarok is szerepelnek majd.

A kárpátaljai magyarság helyzete az elmúlt egy évben jelentősen romlott, számos olyan problémával szembesül a közösség, amely meg-maradását veszélyezteti. Sajnálatos módon újra olyan zónában van, ami a lehetőségeit a sorsa meghatározásában igencsak leszűkíti. Az újabb

mozgósítás és a háborús helyzet sokakat arra késztet, hogy elhagyják az országot, ennek hosszú távon beláthatatlan negatív következményei lehetnek a közösségre nézve. Félő, hogy jelentősen lecsökken a magyar lakosság létszáma Kárpátalján.

A 2015 tavaszára esedékes soron következő önkormányzati választásokat egyelőre ősre halasztották, a vonatkozó választási rendszer megváltoztatása mellett tervben van a közigazgatási reform megvalósítása is. Fontos lenne, hogy a tervezett adminisztratív reform folyamán figyelembe vegyék a tömbben élő magyarság érdekeit és az újonnan kialakított közigazgatási egységek között hozzanak létre magyar többségű járást. Hogy lesz e 2015-ben Ukrajnában reform, magyar közigazgatás, önkormányzati választások, és lesznek-e magyar szavazók, az elsősorban attól függ, hogy sikerül-e a békét megteremteni.